

יושרה אקדמית בקרב סטודנטים דוברי ערבית במכללות בצפון הארץ

ס. ח'אלדי¹, י. פלד²

¹מכללות אל-קאסמי, באקה אל-גרבייה ומכללת קיי, באר שבע; ²מכללת הגליל המערבי, עכו ומכללת אוהלו, קצרין

מתברר שיש פער משמעותי, מהותי, באחוז הסטודנטים דוברי הערבית המוגשים לוועדות משמעת (כ-80% מהמוגשים) ביחס לנוכחותם כ-40% במכללות בצפון, הרי אנו עומדים בפני תופעה אותה יש להבין. מטרת המחקר היא לזהות את הגורמים המשפיעים על היקפי ההונאה האקדמית בקרב סטודנטים דוברי ערבית במטרה יאפשר למכללות את ההתאמות הדרושות כדי להקטין את היקף התופעה בתהליך פרואקטיבי שאינו בהכרח ענישה. עלו שתי שאלות עיקריות: מהם הגורמים לכך שאחוז הסטודנטים דוברי הערבית המואשמים בחוסר יושרה אקדמי גבוה מהסטודנטים דוברי העברית במכללות בצפון? ומהן צורות ההצדקה לכך? תופעת חוסר היושרה האקדמי חוצה גבולות היסטוריים וגיאוגרפיים. על פי מאות מחקרים שנערכו בארצות שונות, נראה שתופעת ההעתקות שכיחה למדי באוניברסיטאות בעולם. העתקות מתקיימות, כאמור בכל העולם המערבי אך הן חדרו גם לעולם הערבי וכפי הנראה - הן רווחות במיוחד בקרב בני המיעוט הערבי בישראל. (חואלדי, 2006; ח'אלדי, 2011; פלד וח'אלדי, 2011).

המחקר הינו מחקר כמותי במערך מחקר מתאמי. השתתפו בו 367 סטודנטים משלוש מכללות בצפון הארץ. כמו כן בוצעו 39 ראיונות עומק עם סטודנטים. מתוך הממצאים עולה כי ההתנסות בהעתקה בבחינה שכיחה יותר בקרב דוברי ערבית; בין סלחנות כלפי העתקה לבין דת. נמצא כי בקרב דוברי הערבית העתקה נתפסת כלגיטימית בגלל שעלות הלימודים גבוהה מאד וכן בגלל לחץ גדול מההורים להצלחה. ובקרב דוברי עברית ציינו יותר את הסיבה שתואר ראשון יאפשר להם עצמאות כלכלית. כן אחוז גבוה יותר בקרב דוברי ערבית ציינו את הסיבה של קיפוח ע"י המדינה. הממצאים מצביעים על כך שסטודנטים דוברי ערבית תומכים באופן מובהק יותר מסטודנטים דוברי עברית בהרתעה וענישה למניעת העתקה. ממצאי המחקר מצביעים על כך שהענשה והרתעה אינם הדרך היחידה למניעה של התנהגות שאינה אתית ובוודאי אינה דרך מלמדת. משתמע, שקיים צורך בשינוי מהותי במערכת האקדמית הישראלית בהבנה והכלה של האוכלוסייה דוברת הערבית שלומדת במוסדותיה, כגון העברת סדנאות של מיומנויות למידה (והוראה) כולל חשיבה קריטית ואנליזה כחלק מתהליך הלמידה. מיומנויות של אוריינות אקדמית, כתיבה מדעית (Handa, 2006).

מקורות

חואלדי, ס' (2006), העתקה בבחינות הבגרות בבית הספר הערבי בהשוואה לבית הספר היהודי - גורמיה ודרכי ההתמודדות. דו"ח מחקר, מכללה אקדמית לחינוך אלקאסמי, מכון מופ"ת.

ח'אלדי, ס' (2011), תופעת ההעתקה בבחינות הבגרות בקרב התלמידים הערבים והיהודים בתקופת התיכון במדינת ישראל, *ג'אמעה* (15), מכללת לחינוך אל-קאסמי, עמ' 125-160.

פלד, י' ח'אלדי, ס' (2011). תופעת ההעתקות והזיופים בקרב סטודנטים דוברי ערבית במכללות בצפון. תל-אביב: מכון מופ"ת.

Handa, N. 2006. Taking the Mountain to Mohammed: Transitioning International Graduate Students into Higher Education in Australia. *International Journal for Educational Integrity* 2, no. 2: 126-139